

Hava vit eisini spælt við?

Oddagrein

Í GREIN í blaðnum í gjár varð sagt frá, at nørskir myndugleikar hava verið vitandi um, at nørskir verksmiðjutogarar hava framt undandrættir fœvandi um 75.000 tons av botnfiski til eitt vírið av nærum 500 mill. krónum.

EIN av landsstýrinum sett nevnd mælt til at víðgerð og framleiðsla av fiski skal flytast út á fiskifeltini. Við øðrum orðum, fœroyingar skulu lata byggja fleiri verksmiðjutogarar, tí tað er lønsemi í tilvikum skipum? – sigur nevndin, meðan einki lønsemi er at finna í tí vanliga flotanum. Hetta er sama søgan, sum framgongur av einari kanning gjørd í Noregi, har myndugleikarnir týkjast verða avdúkaðir í einum dubiesum spæli, har verksmiðjuflothin er vorðin kunstiga hildin uppi, tá ræður um lønsemi uppá bekostning av allari restini av nørskra fiskiflotanum.

Í Dimmalætting mæla Føroya Fiskimannafelag og Reiðarafelagið til at ignoreri ICES tilráðingar um niðurskurðir uppá 30% í veiðuni við Føroyar, og visa til óvissuna við nørskum metingunum, sum – siga teir – byggja á „Óvissu og feilkeldur“?

VÍÐ stæði í nørsku kanningini, sum fyrst SvF vísti á, so er nærliggjandi at spyrja, hvørt okkara myndugleikar nakrantíð hava havt – ella í framtíðini – kunnu fara at hava ætlanir um at spæla við í tilvikum spæli, sum hetta henda nørskra kanningin avdúkar:

„Ókonomiskur kriminalitetur fyri uml. 500 mill. kr. og so at 75.000 tons eru undantikin nørsk resourceeftirlitnum – er tað, sum nørskra kanningin fer at bera fram prógv um, tá hon seinni í høyst verður almannakunninggjørd.“

HI NVEGIN kann tað so hugsast, at tað skuldi verið tann stóri munurin í atburði millum nørskar og fœroyskar verksmiðjutogarar? – Vit bert spyrja!

Í ØLLUM fœrum er tað ikki sœrt lægið, at Føroya Fiskimannafelag og Reiðarafelagið – í skón forening – visa til bæði „óvissu og feilkeldur“ í sambandi við talgrundir verksmiðjutogarar fiskifœringum. Spyrjast kann, um tað er við vitan um tæ „faktisku“ veiðutølini, at bæði fœloini spyrja so sum tæ gera? – Hvát eru hetta fyrri „óvissur“ og hvát er hetta fyrri „feilkeldur“, sípað verður til?

KANN tað vera so galið, at hetta eru tøl, ið ikki eru komin hagtalsmyndugleikunum upp í hendi, og er tað hetta og hesi víðurskipti, tað í næstum skal roynast funnin greiða á?

Í STÓRAN mun byggja visindaligu stovnsmetingarnar á almennum veiðutølini, sum skipsleiðslurnar (skiparar og teirra reiðarar) hava latið myndugleikunum upp í hendi – eru hesi tøl ov lág verður veiðan hærtil?

Í UMMÆLINUM av kanningini skrivur blaðið FISKAREN, at hetta megasvik uppá hálva milliard krónur og 75.000 tons av fiski er bytt út á eitt fátal av stórum verksmiðjutogarum. Reiðara- og fiskimannafelagið áseta veiðunegðina við Føroyar til 85.000 tons??? – ella 10.000 tons meira heldur enn norðmenn hava rænt. Tað vit hava av flakatogarnum kann teljast á einari hond, men verður álít landsstýrisins veruleikagjørt, kunnu vit skjótt fáa eitt „fátal“ – ella nóg mikið av hesum skipum, og tá er so avgjørt ikki tœrvur á nœkrum øðrum. Føroyar sum útróðrar- ella sokallað vanligt fiskimannaokvið verða tá ein saga blot. Í øllum fœrum er ikki hugsandi, at felag fiskimanna skal fara at taka undir við nœkrum sovorðnum – ella er hetta ikki so?

Í ØLLUM fœrum ber til í ein ávisan mun at staðfesta, at ein partur av hesum, sípað verður til, um „óvissu og feilkeldur“ saktans kunnu vera ein avleiðing av, at onkur í grovan mun ger sær dælt av fullkomuliga ófœrsvarligu stœðuni, ið ræður her á landi, har landsins ognir liggja „fritt frammi“ – sum útsøluvœrur í einum handli, har bert eittans kassaapparatið er eftir og enn virkar, meðan eitt er selt av landinum og eitt tróðu, sum ein landaskomm, liggur svinabundið inni á Skálaferðin-um.

Sosialurin

Selvtægt

Der var engang en krig i Europa, som satte sine tydelige spor.

Bagefter sagde man: „Hvordan kom det så vidt, hvorfor var der ingen, der kunne standse det dengang?“ Hvad var deres virkemidler, dengang det så småt begyndte? Vold og trusler rettet mod enkeltpersoner eller grupper, som befolkningen i forvejen så skævt til p.g.a. politiske, sexuelle eller racemæssige tilhørsforhold. De plukkede enkelte ud, og oftest i ly af natten blev de banket og bagefter truet på livet: „Hvis du siger noget, går det værre næste gang, eller måske går det ud over nogen i din familie eller dine venner.“ Få turde sætte et navn eller ansigt på volds-

mændene; det virkede. Voldens grå skygge fik lov til at brede sig. Hellere være imellem dem, der slår, end dem, der bliver slået.

I min opvækst hørte jeg ofte modstandsfolk, der havde arbejdet i Rode Kors lejlrene, tale sammen. Engang faldt talen på indtagelsen af Berlin og de rædsler, der blev begået mod civilbefolkningen af den røde hær, og så faldt en sætning, som brændte sig fast: „Den smule voldtægt under jeg dem godt.“ Han, der sagde disse ord, var ikke en hvem som helst, men en mand, der havde turdet at tale og handle mod nazismen og havde lidt i koncentrationslejrene.

Dengang var jeg et barn og forstod ikke, hvorfor den

Lesarabrøv

sætning blev ved med at vende tilbage i mit hoved, noget var forkert ved den. Senere gik det op for mig, at han, der havde været forkæmper for demokratiet og kæmpet mod nazismen, nu pludselig kunne acceptere de samme virkemidler, som var nazismens, vold, terror og selvtægt. Og det samme skete andre steder. Ingen forsvarer, ingen anklager, ingen dommer, ingen referater og bagefter glemsel. Og bødlerne, hvem var så de. Meget ofte de udstødte og kriminelle i samfundet. En mand bliver gennem-banket af en mand, der ifølge eget udsagn var kanonfuld, og bagefter af hans håndlangere sat ud på trappen til offentlig beskuelse. Nu er en mand, der er

kanonfuld, normalt ikke den, der tier, men ingen har tilsyneladende hort eller set noget. Siden kommer manden på hospitalet, stadigvæk ingen politianmeldelse. Siden da en avis begynder at skrive om overfaldet, bliver der ringet ned af folk, der mener, det ikke er god tone at skrive om den slags – samtidig kommer det frem, at der er gået noget forud, men det er et privat anliggende, som ikke kommer sagen ved. Så er det, at man må spørge: var bødlerne i virkeligheden folkets stemme, og var det ikke noget overfald, men en lyn-ching?

Nina Dahl

Til Róðrarsamband Føroya

So, nú havi eg tikið til pennin aftur. Tað mangla 3 dagar í at vera tvey ár síðan seinast, tá var tað um rókidi í Sandavági, sum eg enn meini eigur at vera strikaður sum róðraróki, men tað er ein onnur søga. Hesaferð er tað fyrst og fremst varmakelduróðurin og tæy mongu vónbrotnu og ørkymlaðu andlitini – serliga hjá teimum ungu – sum gjørdur mært tað ovboðið.

Hvat billa tit tykkum í RSF í grundini inn, tá ið tit brúka alt róðrarfólkið í Føroyum sum finnur í tykkara talvi, ið er merkt av so smáborgarligum virðum so sum klandri, óvundsjúku og undirbrotligheit? Slík vírið eru ikki til tess at skapa partur og hækka um stœðið.

Fyri at venda aftur til avgerðina um leysan start fínt í kjakinum millum 10-mannaferini, men fyf 6-lukkan fyrri eini bilgari avgerð! Átla tit nú at gera upp, hvussu nógvur klagar eru komnar inn við leysum starti og harvið fáa eitt argument fyrri tí fasta startinum? Og hvat so við teimum klagunum, sum eru innkomnar? Verða tær viðgjørðar? Og kemur møguligur umróður upp á tal? Eg skal hjálpa tykkum, svarið til triggjar teir síðstu spurningar er stutt og greitt: „Nei!“ tí tað er ikki tað, sum hevur tykkara áhuga. Skít verið við, at tað eru ung-fólk, sum leggja alla sál og kreftir í at náa einum máli, ið tæy kanska fyrri hálvum ári síðan hava sett sær fyrri, og at tæy fyrri at røkka hesum máli brúka tíð og orku uppá at optimera venjingina, fáa ein ella tævir fittarpápar at stíma við og onkran gamlan røðara at siga sær hvat og hvussu. Skilja tit ikki, at hesi fólk í

róðrarhøpi eru „á veg upp eftir“, og at tæy psykiskt ikki tola eina so óseriøsa víðferð sum tykkara? Tit knúsa tæy sundur. Um tit ætla at spæla „Gekk“ við stigunum hjá okkum, so er at siga tað, áðren vit fara út og gerast vát, kóld og spreingja okkum fyrri síðan als onga ávirkan at hava á úrslitið. Tað er synd at siga, at tit hava „fingurin á puls-inum“, men tað kann eisini væl vera, at fœroyski kapp-róðurin liggur í andaleypi, hetta ber luttekatalið hjá dreingjunum boð um, og so kann man skriða sær so galið og nógv í heysinum, sum man vil um nœkur ár og ikki fata, hví bara tæy ella als eingi 10-mannafer kappast.

Fyri at venda aftur til varmakelduróðurin vil eg taka hattin av fyrri Theodor, at hann víldi standa modell til levtið av tykkum í RSF og starta við leysum starti (so nú fingi tit mína meining um leysan ella fastan start), tí veðrið var so vánaligt serliga tæy fyrstu róðrarnar, at hann ongan kjans hevði at leggja bátarnar ordiliga. Hann gjørdi skjótt av og skjeyt, tá feltið var nœkunlunda, og er tað eisini okey, men allir 1000 metrar róðrarnir vœru væl longri, tí vit vœru bidnir at rógva út um stengurnar fyrri síðan at rógva fram, tá boð vœru givin til tess. Frálíkt hugskot, – sum at kalla bert ber til í logn. Úrslitið henda dagin var, at Theodor bert metti um feltið og skjeyt okkum avstað. Hetta sigi eg, tí hóast aldu inn á bakborðslær átti tíðin hjá teimum góðu 5- og 6-mannaferun-um ikki at verið nógv longur enn hálvan sætta minutt. Og tá so málið var góðan hálvan annan minutt longri

enn mettu tíðina, kann niðurstøðan bert vera, at vit hava róð einar 1200-1300 m. Tað er eisini okey, men so er brot fram á grein 11 í kappingarreglunum, tí har stendur, at luttekið verður á 1000 m, og mærlennur aftur í hug, at tað er lægið, sum fœroyskur kapp-róður og tilvið eru tengd hvørt á øðrum.

Tá so hugsað verður um, at hundurin í hesum máli liggur grivin í 10-manna-farsróðrinum í Kollafirði, haldi eg, tað heila vera enn meira forkastligt. Tað er ofta sœgt, at til tess betur at kunna gera seg út til framtíðina er neyðugt at kenna fortíðina (søguna). Tit kunnu so einki hava lært av fortíðini og roknum í Kollafirði í ’91, tá ið klagad varð, umróður góðkendur á jóansøku fyrri síðan at verða kóldmóður aftur, eftir at RSF hevði fingið eina klagu um klaguna. Ja, hatta ljóðar sum ein Siesta-vits, men er tað tíverri ikki.

Eg haldi tit hava borið tykkum sera ófantaliga at, soleiðis at hatta málið er vorðið yvirvurðinerað. Men telvararnir (RSF og dómsnevnd) vœru kanska so illa sperdir av innanhýsis stríði, at teir bara sópaðu saman og hildu, at man uttan nakað kundi stilla fólk við upp aftur til nýggjan leik á varmakeldu? Ein ikki sœrt barnsligur hugsunarháttur, – tí minnst til, at leikutoy tykkara eru vanlig fólk.

Eg kann ikki við mínum besta vilja siggja, hví tæy stigini, sum Havnarbatúrinn so ruddiliga hevði uppborið í Kollafirði, enn einaferð skulu vera at kappast um. Eftir at hava verið aftastir í startinum fingi tæy veruliga víst sína styrki henda dagin, tá teir róðu hinar upp fyrri

síðan at taka teir síðsta fjórðingin av málinum. Ein róður, einhvør rógvari droymir um, og sum nú ikki verður untur teimum, ið hava upplivað slíkan. Um Vestmenningur kennir seg fyrri vanbyti orsakað av at Kjølar ikki helt í ringinum, so kunnu teir rógva um 2. og 3. plássið, men hov-, hatta ljóðar jú túpuligt, og tað er akkurát tað, hetta alt samalt er. Ger sum í ’91 og lat vera við at gera meira burtur úr hesum, tí tit hava klokkað so nógv í tí, at líkamikið til hvørja síðu tit stíga, so snáva tit.

Eg veit ikki, hvat tit gera, men mærl kemur til hugs orðafellið: „Móti dárskap-inum stríðast gudarnir til fánýtist!“ Latið ikki róðrarfólkið siga: „Móti RSF stríðist róðursfólkið til fánýtist!“

Við róðrarkvøðu og vón um eitt gott kappingarár framyvir við góðum úrtrá- aranda.

Randi Kúrberg

P.S.: Hvat „inhabiliteti“ víðvikur, haldi eg fyrri tað fyrsta, at fœroyski kapp-róðrarheimurin er so lítil, at einhvør kann gerast inhabilur, um tað er tað man vil. Fyri tað næsta loyvi eg mærl at seta nógv stœrri spurnar-tekin við habilitetin hjá Tummass Høns Gaardlykke og Jóhannu í Horni enn hjá Hans Peturi Joensen, tí tað er gamalt, at vága-fólk er svorðið víðhaldsfólk hjá Vestmenningi eftirsum einki 10-mannafar er í Vág- oynni.

Viðmerkjað skal, at hetta lesarabræv kom blaðnum í hendi undan umróðrinum. blstj.